

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ
МИНИСТРЛІГІ МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**Л. Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ. Л. Н.
ГУМИЛЕВА**

**"ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ
ДАМУЫ: ШЫНДЫҒЫ МЕН БОЛАШАҒЫ"
атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК ТРУДОВ
международной научно-практической конференции
"СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ НЕЗАВИСИМОГО
КАЗАХСТАНА: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ"**

**9 желтоқсан, 2021
Нұр – Сұлтан**

ӘОЖ 338.2 (574) (075.8)

ҚБЖ 65.9 (5Қаз) я73

Т29

Редакция алқасы

МАЙДЫРОВА А.Б. - төрайым, э.ғ.д., профессор, кафедра меңгерушісі,

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

БАЙЖОЛОВА Р.А. - э.ғ.д., профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

ЕГЕМБЕРДИЕВА С.М. - э.ғ.д., профессор, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия

ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

ТЛЕСОВА Э.Б. - э.ғ.к., доцент, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

БЕРЖАНОВА А.М. - э.ғ.к., қауымдастырылған профессор, Л.Н. Гумилев

атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

ЖАНАБАЕВА Ж.К. - э.ғ.к., доцент, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

АУЕЛБЕКОВА А.К. - э.ғ.к., доцент Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

ДОСМАҒАНБЕТОВ Н.С. - э.ғ.м., Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

КАЗБЕКОВА З.К. - магистрант, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

НҰРЛАНҰЛЫ А - магистрант, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық

университеті, Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан

ISBN 978-601-337-610-3

Т29 "Тәуелсіз Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы: шындығы мен болашағы" атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының еңбектер жинағы. –Нұр-Сұлтан: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2021. – 361 б.

Сборник трудов международной научно-практической конференции "Социально-экономическое развитие независимого Казахстана: реалии и перспективы". – Нур-Султан: ЕНУ им.Л.Н.Гумилева, 2021. – 361 с.

Works of the International scientific - practical conference "Socio-economic development of independent Kazakhstan: realities and prospects". - Nur-Sultan: L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2021. – 361 p.

ӘОЖ 338.2 (574) (075.8)

ҚБЖ 65.9 (5Қаз) я73

ISBN 978-601-337-610-3

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2021

© Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2021

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Mdwaba M. Twentieth anniversary of the 1998 ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work. – 2018.
2. Puerta M.S. Labor Market Policy Research for Developing Countries: Recent Examples from the Literature What do we know and what should we know? – The World Bank. – 2010.
3. Asliturk E. Skills In The Digital Economy: Where Canada Stands And The Way Forward // The Information and Communications Technology Council. – Ottawa, Canada. – 2016. <https://www.ictc-ctic.ca/wp-content/uploads/2016/05>.
4. Сулейменов А. Чего ждать от рынка труда в Казахстане. – 2018. https://liter.kz/ru/news/show/53245-chego_zhdai_ot_ryn-ka_truda_v_kazahstane
5. Төлегенова м. с., Төлебаева А. цифрлық экономикаға көшу жағдайында Қазақстандағы еңбек нарығын трансформациялау // The Journal of Economic Research & Business Administration. - №1 (127). - 2019. - 266-273.
6. The Future of Jobs Reports 2018. – World Economic Forum, http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf.

ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН: ЭКОНОМИКАНЫҢ ДАМУЫ ЖӘНЕ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

Съезд А., Бопетай Г.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ.

asuaqmadya@gmail.com, bopetayguldana@gmail.com

Екі мың жиырма бірінші жылдың желтоқсаны. Ел тәуелсіздігіне 30 жыл. Әлемдік тарих тұрғысынан қарағанда онша көп те уақыт емес. Дегенмен осы жылдарда біз әлемге және болашақ ұрпаққа тәуелсіз Қазақстан атты жасампаздықтың ұлы жемісін ұсына алдық. Сол себепті бұл кезең біз үшін Ұлы дәуір. Біз алға, болашаққа қарыштап келеміз. Күш-қуаты кемел жас мемлекетіміз өрлеу үстінде.

Тәуелсіздік жолы дегеніміз – ұлттың бұрын өтуі мүмкін еместей көрінетін шыңыраудың шетіндегі таудың қатерлі соқпағымен жүргенмен бірдей құбылыс. Алайда біз оны да бағындыра алдық.

Тәуелсіз Қазақстан екі әлемдік дағдарыстан зардапсыз, айтарлықтай шығынсыз өте білді: біздің мемлекетіміздің мықтылығы оның әл-ауқатының көтерілуімен дәлелденді. 2012 жылы біз «Қазақстан-2030» стратегиясының барлық міндеттерін мерзімінен бұрын орындап, әлемнің бәсекеге қабілетті елу елінің қатарына және даму деңгейі орташа елдер тобына ендік. Сол жылдары Елбасымыз жаңа мақсаттарға негізделген «Қазақстан-2050» стратегиясын жасап: алдымызға әлемнің дамыған отыз елінің қатарына қосылу міндетін қойды.

«Революция емес, эволюция» қағидатындағы екі ұғымның мәні жаңа ғаламдық ахуал жағдайында басқа қырынан ашылды. Революцияшыл парадигма осыған бой алдырған елдердің берекесін кетіріп, дамуын жеделдетпек түгілі оны тежеп, кері тартты. Ал осы кезеңде бірнеше онжылдыққа ұласқан эволюциялық даму жолына түскен елдер шын мәніндегі революциялық жетістіктерге жеткізді.

«Алдымен экономика – содан кейін саясат» қағидаты мемлекеттік іс-қимылдың тәртібін көрсетіп, басым бағыттарды айқындаумен қоса, экономикалық жетістіктер саяси реформаларға жетелейтінін көрсетеді.

Тәуелсіз Қазақстан мұраға бос қазына мен гиперинфляция, жаппай жұмыссыздық, кедейшілік және басқа да ауыр мәселелер қалдырған кеңестік әкімшілік-командалық экономиканың үйіндісінен бой көтерді. Біз енді ғана бүршік жара бастаған тәуелсіздікке қатер төндіретін экономикалық апаттың алдында тұрдық. Сол кезде біз бетпе-бет келген драматизмге толы тартысты жағдай ұзақ ойланып-толғануға да мүмкіндік бермеді: экономиканың есін жиғызу жан сақтаудың жалғыз амалы болды. Мәселе шын мәнінде солай еді. Мемлекет бүкіл күш-жігерін экономикаға жұмылдырып, сол тарихи шайқаста жеңіп шықты. Біздің алғашқы экономикалық табыстарымыз маңызды саяси бастамаларға қажетті старт алаңын даярлады.

«Дағдарысты серпіліс үшін пайдалану» қағидаты. Біз жайлы жағдайлардан ғана емес, сондай-ақ дағдарыстардан да пайда таба аламыз: оны үнемі алдағы серпіліске, ұлттық экономика мен мемлекеттік басқару жүйесін жедел сергітуге пайдаланамыз.

Қазақстан 30 жылдық тәуелсіздік тарихында төрт бірдей жаһандық сын-қатерге тойтарыс бере алды. Біз КСРО үйіндісінің орнына нарықтық қатынастарға негізделген заманауи мемлекет құрдық. 1997–1998 жылдардағы Азия дағдарысының күшейіп тұрған кезінде 2030 стратегиясын қабылдадық және аса ірі инфрақұрылымдық жоба ғана емес, сондай-ақ болашаққа ұмтылған жасампаз елдің жарқын символына айналған жаңа елордамыз – Астананың құрылысын бастадық. 2008–2009 жылдардағы жаһандық қаржылық дағдарысқа – үдемелі индустриалды-инновациялық даму бағдарламасымен, 2012–2017 жылдардағы жаңа жаһандық ахуал дабылына – 2050 стратегиясымен, инфрақұрылымдық дамудың ауқымды «Нұрлы жол» бағдарламасымен, Бес институционалды реформамен және үшінші жаңғырумен жауап бердік [1].

Қазақстанның экономикалық (өндірістік және ресурстық) әлеуетін ұсынылған бағалау оның экономикасының бүгінгі даму деңгейін тұрақсыз, бірақ елдің әлемдік шаруашылыққа толыққанды және тиімді интеграциялануы үшін белгілі бір бейімділіктері бар ретінде сипаттайды. Әлемдік экономикадан ұзақ уақыт оқшауланған көрші елдердің - Қытайдың, Балтық жағалауы елдерінің және Шығыс Еуропаның тәжірибесі ашықтықтың пайдасына дәлел бола алады. Өз экономикасын қысқа мерзімде ашқан елдердің (айтпақшы, Қазақстан сияқты бай ресурстары мен өнеркәсіптік базасы жоқ) артта қалушылықты жеңіп, өмір сүру деңгейі жоғары әлемнің өркендеген индустриялық елдерінің қатарына кіруінің көптеген тамаша мысалдары бар. Ашық экономика дағдарыстан шығу

үшін ғана емес, сонымен бірге жедел экономикалық өсу, халықтың өмір сүру жағдайын түбегейлі жақсарту үшін таусылмайтын мүмкіндіктер береді.

Табиғи ресурстарды қарқынды пайдалану мен экспорттауға негізделген даму моделінің қауіптілігі 1997-1999 жылдары әлемдік нарықтардағы баға конъюнктурасының нашарлағанын дәлелдеді. Сонымен қатар, экспорттық бағдарлаудың ынталандырушы әсері, егер экспорт салыстырмалы түрде жоғары өңделген өніммен ұсынылған жағдайда ғана көрінуі мүмкін. Ал егер ол негізінен Қазақстандағы шикізаттан тұратын болса, онда экспортқа бағдарлану шикізат кешенін өңдеуші салаға залал келтіре отырып дамытуға бағдарлануға тең, өйткені өндіруші салалар елдің еңбек, қаржы және технологиялық ресурстарын өзіне тартып, шетелдік инвестициялар ағынын өзіне тартып отыр. Шикізат экспорты тапқан қаражат жоғары технологиялық өндірістерді дамытуға жұмсалған жағдайда ғана экономикалық өсуге ынталандырушы әсер етуі мүмкін.

Қазақстанда табиғи ресурстардың ірі қорлары бар көптеген елдердегідей оларды әзірлеу экономикалық өсу траекториясына шығу кезінде қомақты демеу бола алады, бірақ одан басқа ештеңе жоқ. Меншікті шикізат ресурстарын әзірлеу шикізат импортына жұмсалатын шығындарды едәуір төмендетіп, инвестициялық және тұтыну тауарларын сатып алу, сондай-ақ сыртқы борышты өтеу үшін қосымша қаражатты босатуы мүмкін. Шикізаттың көмегімен өңдеуші және жоғары технологиялық өндірістерді жедел дамыту негізінде оны түбегейлі әртараптандыру мүмкін болмайынша, экспорттың қажетті деңгейін ұстап тұруға да болады [2].

Біздің елімізде өнеркәсіпті жаңғырту және жаңа өндірістерді құру үшін қажетті жағдайлар бар. Мұндай алғышарттарға жаңа өнім өндірісін жылдам іске қосуға мүмкіндік беретін бос жұмыс істемейтін өндірістік қуаттардың (әскери-өнеркәсіптік кешеннің бұрынғы кәсіпорындарын қоса алғанда) едәуір ауқымын; білікті кадрлардың болуын; елдің жеткілікті дамыған ғылыми-техникалық әлеуетін және ілгері ғылыми және технологиялық артта қалулардың болуын жатқызуға болады.

Өндірісті нақты жаңғырту, өнімнің бәсекеге қабілеттілігін арттыру, жаңа перспективалы нарықтар мен тұтынушыларды іздеу теңгерімді өнеркәсіп, сыртқы сауда және салық саясатын әзірлеуде мемлекеттің белсенді қолдауын ғана емес, сондай-ақ елеулі инвестициялық ресурстарды талап етеді. Соңғысының негізгі көзі отандық та, шетелдік те кәсіпкерлік сектор болуы мүмкін. Инвестициялар ағынын жандандырып және оларды өнеркәсіпті жаңғыртуға бағыттай отырып, Қазақстан Азық-түлік және тұтыну тауарларын, химия өнімдері мен машина жасауды бәсекеге қабілетті өндіруші бола алады.

Қазақстан экономикасының нақты секторын жандандыруға өнеркәсіптік қайта құрылымдау, озық тәжірибе мен технологиялар сатып алу, кеңес заманынан бері сақталып қалған қорғаныс өндірістерін конверсиялау арқылы қол жеткізуге болады. Бұл іс-шаралар банк секторын одан әрі дамытуды, ұлттық және шетелдік инвестицияларды кең ауқымды ынталандыруды, мемлекеттік және өңірлік деңгейлерде капиталды жұмылдыру бағдарламаларын іске асыруды қоса алғанда, мемлекет тарапынан ақылға қонымды макроэкономикалық және

қаржылық басшылықты талап етеді. Бірінші кезеңде мұнай долларларын прогрессивті технологияларды игеруге сала отырып, республикада мұнай өңдеу өнімдерінің, құрылыс материалдарының, химиялық өнімдердің, металл бұйымдарының, станоктардың, жол және құрылыс машиналарының, бақылау және өлшеу аспаптарының бәсекеге қабілетті өндірісін ұйымдастыруға болады. Содан кейін аспаптарды, Автоматтандыру және Радиотехника құралдарын шығаратын әскери-өнеркәсіптік кешеннің сақталып қалған кәсіпорындарының негізінде конверсия, шағын және бірлескен кәсіпкерлік тетіктерін пайдалана отырып, ғылымды қажетсінетін жаңа өндірістердің өзегін салуға болады. Бұл кезеңде радиациялық, лазерлік, каталикалық және биологиялық технологиялар саласындағы ғылыми артта қалулар өнеркәсіптік іске асырылуы мүмкін. Қазақстанда бар ғылыми және білім беру әлеуеті осы бағытта белгілі бір жетістіктерге сенуге мүмкіндік береді [3].

Жаңа өндірістер мен қосылған құны жоғары өнімдер экспортының дамуына батыстың жетекші компанияларымен кооперация серпін бере алады. Трансұлттық компаниялар жүзеге асыратын тікелей шетелдік инвестициялардың ұлттық капитал көздеріне және халықаралық қорлардың құралдарына қарағанда көптеген артықшылықтары бар, олардың бастысы - нақты өнеркәсіптік жобаларға арналған озық басқару тәжірибесін, ноу-хау мен технологияларды көшіру. Тікелей шетелдік инвестицияларды пайдалана отырып, осы заманғы жаңа салаларды құру елдің адами, ғылыми және білім беру әлеуетін дамытатын болады.

Айтарлықтай жер ресурстарына ие Қазақстан жағдайында аграрлық сектордың жедел дамуы табысқа белгілі бір мүмкіндікке ие. Республикада бар жер ресурстары оларды ұтымды пайдалану және жақсарту кезінде ішкі және экспорттық қажеттіліктерді қанағаттандыратын көлемде алуан түрлі ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіруді қамтамасыз етуге қабілетті. Оларды неғұрлым қарқынды пайдалану жағдайында Қазақстанның ауыл шаруашылығы өнімдерін әлемдік нарықтарға жеткізушіге айналуына сенім артуға болады.

Айтарлықтай транзиттік әлеуеті бар Қазақстан үшін транзиттік сауда және көлік қызметтеріне мамандану өте перспективалы және тартымды даму моделі бола алады. Республика әлемнің серпінді дамып келе жатқан өңірлеріне жақын трансконтиненталдық сауда жолдарында өзінің тиімді геостратегиялық жағдайын неғұрлым белсенді пайдалана алады. Қазақстан аумағы арқылы халықаралық транзиттік сауданы дамыту мүмкіндіктері Жаңа Жібек жолы - Еуропа-Кавказ-Азия (ТРАСЕКА) көлік дәлізі жұмыс істеуінің басталуымен, сондай - ақ Ресейдің Оңтүстік Азия елдерімен-Иранмен, Пәкістанмен және Үндістанмен саудасының кеңеюімен кеңеюде.

Көріп отырғанымыздай, Қазақстанның экономиканы дамытудың әртүрлі нұсқаларын таңдаудың және ең бастысы, бір-бірін өзара толықтыратын, елдің ұзақ мерзімді орнықты дамуын қамтамасыз ететін кең мүмкіндіктері бар. Бұл ретте озық технологиялар мен сапа стандарттарын қабылдауды, әлемдік нарықтарда дұрыс бағдарлауды және халықаралық еңбек бөлінісі жүйесіне интеграциялауды көздейтін ұлттық экономиканың ашықтығы республиканың

жедел экономикалық өсуінің маңызды алғышарты болып табылады. ЖІӨ-нің жалпы көлемі бойынша Қазақстанның әлемдегі орны шамамен 0,13% - ды құрайды. Бұл аз немесе көп, оны әлем халқының жалпы санындағы ел халқының аз бөлігін, сондай-ақ КСРО-ның ыдырауынан және экономиканың одан әрі өзгеруінен туындаған экономикалық құлдыраудың әсерін ескере отырып бағалауға болады. Қазақстан бүгінде ЖІӨ-нің жалпы көлемі бойынша әлемнің өркендеп келе жатқан бірқатар елдерімен бір топта бола отырып, әлемнің барлық елдері арасында алтыншы ондыққа кіреді. ТМД елдері арасында республика ЖІӨ көлемі бойынша үшінші орынды алады, бұл ретте Қазақстанның Достастық бойынша жиынтық ЖІӨ-дегі үлесі үнемі өсіп келеді. Алайда, ХХІ ғасырдың бірінші онжылдығында Қазақстандағы экономикалық өсу қарқыны ел Үкіметі болжағандай, жылына орта есеппен 5% - ды құраса да, бұл жағдайда да республиканың әлемдік ЖІӨ-дегі үлесі 2010 жылға қарай бұрынғы деңгейде қалады. Елдің әлемдік экономикадағы экономикалық ұстанымын күшейту үшін экономикалық өсудің барлық қазіргі және әлеуетті көздерін толыққанды пайдалану ғана емес, сондай-ақ Қазақстанның Халықаралық экономикалық қатынастарға қатысуының оңтайлы ойластырылған стратегиясы талап етілетіні анық [4].

Жан басына шаққандағы ЖІӨ өндірісі бойынша Қазақстан орташа табыс деңгейі бар дамушы елдердің жоғарғы топшасына кіреді, Қытай мен Египет сияқты қарқынды дамушы елдермен шамамен бірдей позицияларды иеленеді. Осы көрсеткіш бойынша ТМД елдері арасында республика Ресейден кейін екінші орын алады, ал Орталық Азия өңірінде айтарлықтай басымдықпен көш бастап тұр.

Қазақстанның әлемдік өнеркәсіптік өнімдегі үлесі әлемдік ЖІӨ-дегі үлеске ұқсас - шамамен 0,13 %, елдің әлемдік экспорттағы үлес салмағы сәл төмен - 0,1 %. Экономикалық трансформация жылдарында бұл көрсеткіштердің төмендеуі біршама маңызды болды, бұл ЖІӨ-ге қарағанда өнеркәсіптік өндірістің терең құлдырауынан туындады. Сонымен қатар, қазақстандық экономиканың функционалдық ашықтығы деңгейінің, яғни оның халықаралық еңбек бөлінісі жүйесіне тартылу дәрежесінің оң серпіні байқалады. Осылайша, Қазақстанның сыртқы сауда квотасы 1994 жылғы 19% - дан 1999 жылға қарай 30% - ға дейін ұлғайды, бұл Қазақстанның сыртқы сауда арқылы әлемдік шаруашылық процестеріне тартылуы соңғы төрт жылда 1,5 еседен астамға артқанын білдіреді. Бұл үрдіс ішкі тұтынушылық сұраныстың төмендігі жағдайында маңызды оң рөл атқарады, өйткені сыртқы өткізу нарықтары қазақстандық өнеркәсіптің экспортқа бағдарланған жекелеген салаларының дамуын қамтамасыз етіп қана қоймай, орнықты экспорттық кірістер алуға, мемлекеттік бюджетті толықтыруға және осылайша экономиканың жалпы тонусын ұстап тұруға мүмкіндік береді [5].

Ұсынылған көрсеткіштер жалпы алғанда Қазақстанның әлемдегі қазіргі даму деңгейі мен экономикалық салмағын сипаттайды. Ұлттық экономиканы дамытудың барабар стратегиясын таңдау және қазіргі уақытта және ұзақ мерзімді перспективада оның әлемдік экономикалық жүйедегі орнын анықтау

үшін қолда бар экономикалық әлеуетті, ең алдымен оның өндірістік-өнеркәсіптік және ресурстық компоненттерін неғұрлым нақты бағалау қажет.

Жоғарыда айтылғандай, Қазақстан бірнеше салыстырмалы артықшылықтарға ие, олардың негізінде орнықты экономикалық даму стратегиясын табысты құрып, іске асыра алады және әлемдік экономикалық жүйеге тиімді ықпалдаса алады. Республиканың болашақ экономикалық өсуінің неғұрлым маңызды көзі бай ресурстық әлеует болып табылады, ол бүгінде елдің шикізат пен отынға деген ішкі қажеттіліктерінің негізгі бөлігін қамтамасыз етіп қана қоймай, экспорттан түсетін валюталық түсімдердің басым бөлігін қалыптастырады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Назарбаев Н.Ә. «Тәуелсіздік дәуірі». – Астана, 2017. – 508 б
2. <https://yvision.kz/post/378747>
3. https://forbes.kz/process/economy/po_kakomu_stsenariyu_budet_razviv_atsya_ekonomika_kazahstana
4. <https://primeminister.kz/ru/documents/gosprograms/stratplan-2025>
5. <https://articlekz.com/article/15358>

АЙМАҚТАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ ДАМУ ФАКТОРЛАРЫ

Төлепов Ә.Е.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті
Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ.
adil-tulepov@mail.ru

Заманауи үрдістер ұзақ мерзімді экономикалық өсудің тек қарқынды түрде даму факторларының арқасында ғана мүмкін болатындығын көрсетеді. Алдағы уақытта тек ғылым жетістіктерін өндіріске үнемі енгізу арқылы, яғни шаруашылық жүргізуші субъектілердің инновациялық және шығармашылық белсенділігін арттыру негізінде аймақтардың инновациялық қызметінің дамуының қамтамасыз етілуі теориялық тұрғыдан дәлелденді. Бәсекелестіктің күшеюі және ғылыми-техникалық прогрестің жедел өсу қарқыны барлық деңгейдегі экономика субъектілерін дамытудың инновациялық жолын айқындады. Сонымен қатар, болып жатқан өзгерістер материалдық-техникалық базаны ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік-экономикалық үдерістерді инновациялық қайта құру қажеттілігін анықтады. Сондықтан аймақтардың бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етудің неғұрлым тиімді жолы – ғылыми қызмет нәтижелерін нарық талаптарына бейімдеу, басқару, өндіріс және өткізу саласындағы инновациялар есебінен аймақтың тұрақты даму саясатын қалыптастыру.